

Innst. S. nr. 221

(2000-2001)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om norske initiativ for å motvirke skadelige effekter av internasjonal kapitalmobilitet

Dokument nr. 8:60 (2000-2001)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Bakgrunn

Erfaringer, ikke minst fra Asiakrisen, viser at frie, spekulasjonsbaserte kapitalbevegelser er en alvorlig trussel mot stabiliteten i verdensøkonomien.

Hovedansvaret for innbyggernes velferd ligger på det enkelte land, men den rike delen av verden må ta sin del av ansvaret. Kombinasjonen av strenge krav til en liberalistisk økonomisk politikk fra verdenssamfunnet gjennom Det internasjonale pengefondet (IMF), og presset fra svært frie og i hovedsak spekulasjonsbaserte kapitalbevegelser, gjør det vesentlig vanskeligere for enkeltnasjoner å føre en politikk som gir rom for å prioritere de faktorene som på sikt kan gi grunnlag for bedret velstand for befolkningen. Å prioritere utdanning, helse og infrastruktur krever ofte en viss grad av ekspansiv økonomisk politikk, som lett medfører inflasjonspress, manglende tiltro til valutaen ofte med påfølgende press fra spekulanter, etc.

12 billioner dollar er nivået på kapitalbevegelsene pr. dag. 90 pst. av dette er spekulasjonsmotivert. En stor andel av handelen er kortsiktig, med fond som en dominerende aktør. I dette spillet er timing svært viktig, og når noe skal skje, er det svært viktig å reagere raskt. Dette skaper en ekstrem bjellesaumentalitet der store aktører får svært stor makt.

Alle land opptrer svært forsiktig for å unngå å vekke spekulantenes interesse. Muligheten for å føre en politikk som kan bidra til vekst og velstand gjennom investeringer i helse og utdanning blir dermed vesentlig redusert.

1.2 Tiltak mot skadelige effekter av fri internasjonal kapitalmobilitet

Flere tiltak er forsøkt for å redusere sårbarheten overfor de internasjonale kapitalmarkedene. Krav om

en viss varighet på investeringene og kvantitative reguleringer av ulike slag har vært tatt i bruk av land som har opplevd en krise. Mest kjent er kanskje Malaysia, som med relativt gode resultater innførte strenge restriksjoner på kapitalbevegelser under Asiakrisen. Dette er snakk om relativt dramatiske virkemidler som tas i bruk når landet er oppe i en krisesituasjon.

Et mer moderat virkemiddel som primært vil bidra til å forhindre at slike kriser skal oppstå, er den såkalte Tobinskatten. Dette er en liten avgift på valutatransaksjoner i størrelsesorden 0,05-1 pst. som er oppkalt etter nobelprisvinneren i økonomi, James Tobin, som først foreslo dette. Målsettingen var tredelt: Avgiften skulle fungere som sand i maskineriet for de kortsiktige valutaspesulasjonene, den skulle øke handlingsrommet for nasjonalstatenes økonomiske politikk, og den skulle finansiere gode formål som bistand eller FN.

Siden dette er en avgift som skal ilegges hver enkelt transaksjon, vil denne avgiften særlig ramme de kortsiktige transaksjonene, mens mer langsiktige investeringer kun i liten grad vil påvirkes. Dette vil innebære at mange av de rent spekulasjonsmotiverte transaksjonene ikke lenger vil være lønnsomme. På sikt kan dette innebære at mye av kapitalen som nå brukes i kortsiktige valutatransaksjoner vil finne andre plasseringsstrategier mer lønnsomme.

Det må understrekes at innføringen av en Tobinskatt ikke vil kunne forhindre de store valutakrisene. Når valutakursene endres med titalls prosent i løpet av få timer, vil en avgift i denne størrelsesorden ikke gjøre særlige utslag i spekulantenes regnestykker. Det bør også bemerkes at målet ikke er at kursendringer skal forhindres, men at de ikke skal bli større enn de realøkonomiske forhold tilsier.

Innføring av en avgift på valutatransaksjoner reiser en rekke problemstillinger av praktisk art. Hvor mange

må være med før dette kan gjennomføres, hvordan man skal sikre nødvendig informasjon, forholdet til skatteparadiser, etc. Dette er spørsmål som må løses i internasjonale fora. Det sentrale nå er å synliggjøre norsk vilje til å være pådriver for dette arbeidet internasjonalt. Dette er en sak som har fått mye oppmerksomhet i mange land, og dersom Norge kan være tydelige, kan det ha betydning for tempoet i utviklingen av slike løsninger internasjonalt.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for hvordan Norge skal arbeide internasjonalt for innføring av en avgift på valutatransaksjoner."

1.3 Det internasjonale pengefondet - IMF

Kritikken mot det internasjonale pengefondet har vært sterk gjennom mange år. Deres krav om deregulering spesielt av finansmarkedene og reduserte offentlige utgifter, uten nevneverdig tilpasning til lokale forhold, har i mange tilfeller vist seg å være feil medisin. Det hevdes at IMF's krav er mer tilpasset behovene til USA og verdens rike land enn behovene til landene fondet er satt til å hjelpe.

IMF styres av representanter for sentralbankene i medlemslandene, med en stemmevekt som står i forhold til hvor mye penger de har stilt til rådighet for fondet. Dette er i seg sjøl grunnleggende udemokratisk. I tillegg har mange land bestemt seg for at sentralbanken skal være uavhengig av de politiske myndigheter. Dermed er en av de viktigste institusjonene i verdensøkonomien fullstendig frikoblet fra enhver demokratisk kontroll.

Norges plass i FNs sikkerhetsråd gir oss en arena for å ta opp disse spørsmålene internasjonalt. Sjøl om dette ikke tradisjonelt er i kjerneområdet for sikkerhetsrådets ansvarsområde, er økonomisk stabilitet helt nødvendig for å sikre en stabil og trygg verden. Det er derfor ikke vanskelig å begrunne et slikt initiativ.

Norge har formelt bevart den politiske kontrollen med Norges Bank, men Stortinget gis få muligheter til å diskutere bankens og dermed Norges rolle i denne type institusjoner. Det bør derfor innføres en årlig rapport om virksomheten i IMF og også Verdensbanken, og Norges stemmegivning og øvrige innsats i disse, som skal behandles i Stortinget. På denne måten vil Stortinget få mulighet til å gi styringssignaler også i forhold til denne sentrale delen av norsk utenrikspolitikk.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen årlig legge fram for Stortinget en rapport over virksomheten i Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken, og Norges stemmegivning og øvrige innsats i disse."

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Erik Dalheim, Grethe G. Fossum, Britt Hildeng, Ottar Kaldhol, Torstein Rudihagen og Signe Øye, fra Kristelig Folkeparti, Valgerd Svarstad Haugland, Gunn Steinhovden og Ingebrigt S. Sørffonn, fra Høyre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, fra Venstre, Terje Johansen, og representanten Steinar Bastesen, viser til Innst. S. nr. 31 (1998-1999) til Dokument nr. 8:124 (1997-1998) om tiltak mot valutaspekulasjon hvor noen av de samme problemstillinger som nå tas opp i Dokument nr. 8:60 (2000-2001) ble behandlet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser også til Revidert nasjonalbudsjett 1999 som hadde en bred omtale av det arbeid som gjøres for å forebygge internasjonale finanskriser. I finanskomiteens innstilling til Revidert nasjonalbudsjett 1999 uttaler flertallet, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, at

"det er viktig at Regjeringen arbeider aktivt i internasjonale fora for å skape oppslutning om felles tiltak som kan begrense og forebygge internasjonale finansielle kriser".

Komiteen viser til finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersens svarbrev av 30. mars 2001 med kommentarer til Dokument nr. 8:60 (2000-2001):

"Det vises til brev fra Finanskomiteen av 19. mars 2001 om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om norske initiativ for å motvirke skadelige effekter av internasjonal kapitalmobilitet.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- I. Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for hvordan Norge skal arbeide internasjonalt for å innføre en avgift på valutatransaksjoner.
- II. Stortinget ber Regjeringen årlig legge fram for stortinget en rapport over virksomheten i Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken, og Norges stemmegivning og øvrige innsats i disse."

Forslagene fra stortingsrepresentantene Halvorsen og Djupedal omhandles etter tur.

Ad I

Arbeidet med å etablere systemer for å forebygge internasjonale finanskriser er viktig. Dette gjelder i særlig grad for land som er under utvikling. En finans- og valutakrise vil kunne sette den økonomiske utviklingen i et land flere år tilbake i tid. Dette erfarte blant

annet land i Latin-Amerika på 1980-tallet og i Asia på 1990-tallet.

Studier viser at det er usikkert hvorvidt valutamarke-
dene vil bli mer stabile dersom det innføres en global
valutaavgift. En slik avgift ville i tilfellet måtte bli inn-
ført i alle land av en viss betydning, også i land utenfor
OECD. Verdien for aktører ved å omgå avgiften vil
være betydelig, og det vil være sterke motiver for å
flytte valutahandelen til land som ikke omfattes av
avgiften.

Erfaringene viser at innføring av en global valutaav-
gift kan være vanskelig å få til. Dersom et forslag om å
innføre en valutaavgift skal være realistisk, må også de
store aktørene som USA og EU støtte forslaget. Jeg vil
understreke at Regjeringen ser det som uaktuelt for
Norge å innføre en avgift på valutatransaksjoner på
ensidig basis.

Det er flere spørsmål som må avklares før en avgift
på valutatransaksjoner kan innføres. Regjeringen
mener at det bør gjennomføres en utredning i et inter-
nasjonalt perspektiv av spørsmålet om en global skatt-
legging av valutatransaksjoner. Riktig utformet kan en
slik avgift bidra til å fremme stabilitet i valutamarke-
dene og samtidig være en viktig finansieringskilde for
utviklingstiltak mv.

Canada fremla et forslag om å studere konsekven-
sene av en avgift på valutatransaksjoner på et forbered-
elsesmøte foran femårsgjennomgangen av FNs sosi-
ale toppmøte i fjor. Fra norsk side var vi rede til å støtte
dette forslaget, som imidlertid ble avvist av blant annet
tunge OECD-land. Under forberedelsene til FNs plan-
lagte høynivåkonferanse i 2002 om finansiering og
utvikling, kan dette spørsmålet komme opp igjen.
Norge vil også da være rede til å støtte et forslag om å
utrede konsekvensene av en avgift på valutatransaksjo-
nen.

Utenriksministeren påpekte under sin utenrikspoli-
tiske redegjørelse 20. mars 2001 at globaliseringen
øker behovet for politisk styring. På samme måte som
vi lager kjøreregler for verdenshandelen, må vi eta-
blere politiske tiltak som regulerer den frie flyt av kapi-
tal. Dette må skje på det globale plan. Utenriksminis-
teren har derfor tatt initiativet til en bred utredning om
hvordan vi kan bidra til bedre styring av de internasio-
nale markedskreftene. Siktemålet er at dette skal danne
grunnlag for en egen stortingsmelding som det tas sikte
på å fremlegge innen utgangen av neste år.

Mange av de valutakriser som har oppstått blant
annet i land som er under utvikling, har imidlertid hatt
sammenheng med at det har vært ført en økonomisk
politikk som ikke har vært bærekraftig. Det vil i stor
grad være opp til landene selv å føre en sunn økono-
misk politikk som gir grunnlag for en stabil økonomisk
utvikling.

Ad II

Finansdepartementet la inntil 1997 fram en egen
stortingsmelding om IMF's virksomhet annet hvert år. I
meldingene ble det bl.a. orientert om viktige saker som
hadde vært behandlet og var under behandling i IMF.
Den nordisk-baltiske valgkretsens holdninger og nor-
ske synspunkter i viktige saker ble der gjengitt. I
St.prp. nr. 56 (1997-1998) Om samtykke til endring i
IMF's statutter om spesielle trekkrettigheter og om
samtykke til økning av medlemslandenes kvoter, fore-
slo Finansdepartementet å avvike ordningen med å
legge frem en egen stortingsmelding om IMF annet
hvert år. Det ble vurdert som mer hensiktsmessig å ori-
entere Stortinget om viktige IMF-saker i Finansdepar-
tementets øvrige stortingsmeldinger og -proposisjoner.
Enstemmig finanskomité sluttet seg til forslaget.

Etter 1997 har Finansdepartementet lagt fram St.prp.
nr. 56 (1997-1998) Om samtykke til endring i IMF's
statutter om spesielle trekkrettigheter og om samtykke
til økning av medlemslandenes kvoter. I denne ble
Stortinget i tillegg orientert om andre aktuelle IMF-
saker. Senere har Stortinget fått seg forelagt St.prp. nr.
28 (1998-1999) Om fullmakt til å stille statsgaranti for
Norges Banks garanti over Den internasjonale opp-
gjørskbanken for lån til Brasil.

Finansdepartementet vil rapportere til Stortinget om
viktige IMF-saker i løpet av inneværende i år. En vil
der, som tidligere, orientere om den nordiske valgkret-
sens holdninger og norske synspunkter i viktige saker.
Dersom det er Stortingets ønske, vil Finansdepar-
tementet årlig gi en omtale av IMF's virksomhet.

Utenriksdepartementet, som har ansvaret for regje-
ringens behandling av Verdensbanksaker, orienterer
Stortinget regelmessig i stortingsproposisjon nr. 1 og i
utviklingsministerens utviklingspolitiske redegjørel-
ser."

Komiteen viser til at både nåværende og tidligere
regjeringer har stilt seg positiv til at det internasjonalt
utredes og arbeides for innføring av en avgift på valu-
tatransaksjoner.

Komiteen ser det som uaktuelt for Norge å innføre
en slik avgift på ensidig basis.

Komiteen viser videre til at Regjeringen tar sikte
på å drøfte mulighetene for en bedre styring av de
internasjonale markedskreftene i en egen stortingsmel-
ding som legges fram innen utgangen av neste år.

Komiteen legger til grunn at Regjeringen i de
bebudede meldinger til Stortinget redegjør for det
internasjonale arbeid for å begrense valutaspekulasjo-
ner, herunder drøftinger av spørsmålet om en interna-
sjonal valutaavgift.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene
fra Høyre og Fremskrittspartiet, vil vise til at det sær-
lig er utviklingslandene som rammes av valutaspekulasjo-
ner. Flertallet vil be om at Regjeringen også ser på
andre virkemidler som kan bidra til å skjerme disse
økonomiene fra slike virkninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra
Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar
Bastesen, viser til behandlingen av St.prp. nr. 56
(1997-1998) hvor en enstemmig finanskomité sluttet
seg til at ordningen med å legge fram en egen stortings-
melding om IMF annet hvert år ble avvirket. Flertal-
let legger til grunn at Regjeringen fortsetter å orien-
terer Stortinget om IMF-saker på en egnet måte,
deriblant stemmegivning og norske synspunkter i vik-
tige saker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene
fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og represen-
tanten Steinar Bastesen, foreslår på denne bakgrunn at
Dokument nr. 8:60 (2000-2001) vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittss-
partiet og Høyre viser til at bakgrunnen for at

debatten om innføring av en såkalt Tobinskatt nå er blusset opp, er etableringen av Attac (Association pour une Taxation des Transactions financières pour l'Aide aux Citoyens) i Norge. Denne organisasjonen har gjort det til en av sine fanesaker å innføre en såkalt Tobinskatt på valutatransaksjoner, og det er i denne forbindelse forslaget fra Sosialistisk Venstrepartis Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen må ses. I sin argumentasjon skyver Attac nobelprisvinner i økonomi James Tobin foran seg, i et forsøk på å ufarliggjøre sine synspunkter. Her er det verdt å merke seg den samme Tobins syn på dette: *"Jeg ønsker ikke at de skal bruke mitt navn, og navnet Tobinskatt, for å forbinde meg med sitt program. Jeg er ikke medlem i Attac, og jeg støtter ikke Attac."* (James Tobin på TV4 1. mars 2001) Dermed er det lite igjen av Attacs og Sosialistisk Venstrepartis forsøk på å skaffe seg et faglig fikenblad, og når dette tas bort blir det lite annet igjen enn gammel-sosialistiske standpunkter mot fri handel.

Disse medlemmer viser til at det faglig sett er meget uklart hvorvidt innføringen av en avgift på valutatransaksjoner vil bidra til mer stabile valutamarke-der, eller om en slik avgift faktisk kan virke destabiliserende. Da blir det betegnende at forslagsstillerne ikke ber om en utredning, men fremmer forslag om innføring av et tiltak ingen vet virkningene av. Dette viser at det er sosialistiske grunnsyn som er bakgrunnen for forslaget, ikke de faktiske virkningene av en slik avgift.

Disse medlemmer viser til at kapitaltransaksjoner på tvers av landegrenser har sitt utspring i handels-samkvem mellom land. Skal man selge en vare i et annet land oppstår det behov for en valutatransaksjon, for at selger skal kunne bruke inntekten i sitt hjemland. Det er godt dokumentert, både teoretisk og empirisk, at internasjonal handel er en svært viktig årsak til velstandsveksten vi har sett i den industrialiserte verden. Alle forsøk på å begrense handelen mellom land har en kostnad i form av redusert velferd. I dagens situasjon er det særlig viktig å trekke u-landene med i det internasjonale varebytte, noe som vil være det viktigste tiltaket for å bringe disse landene ut av fattigdom.

Etter hvert, og særlig siden 70-årene, har en sett en kraftig økning i de internasjonale kapitalstrømmene. Denne økningen har vært klart sterkere enn økningen i varehandelen mellom land, og skyldes økning i investeringer i andre land, enten det er direkte investeringer i bedrifter, porteføljeinvesteringer eller andre former for investering.

Disse medlemmer mener internasjonale kapitalplasseringer har klare fordeler. Små og fattige land får mulighet til å hente inn kapital til prosjekter som ikke kan finansieres med innenlandsk kapital. Sparere får mulighet til høyere avkastning på sine midler, fordi de kan plassere sparepengene i land der avkastningen er høyere enn i hjemlandet. Dette innebærer samtidig at kapitalen kanaliseres dit den kaster mest av seg, noe som øker den samlete verdiskapingen. Samtidig gir åpne kapitalmarkeder muligheter til å diversifisere risiko. For eksempel en norsk produsent kan gjennom valutaderivater sikre seg mot risikoen knyttet til sving-

ninger i valutaen. Dermed kan bedriften konsentrere seg om det den kan, mens andre tar seg av valutaproblematikken. Et annet eksempel på diversifisering er at norske investorer kan plassere penger utenlands, og dermed bli mindre avhengig av utvikling i norsk økonomi. Dermed blir Norge for eksempel mindre utsatt for svingninger i oljeprisen, og oppnår større økonomisk stabilitet. Petroleumsfondet er nettopp et eksempel på dette.

Disse medlemmer viser til at økningen i kapitalstrømmene har kommet parallelt med nedbygging av handelshindre og deregulering av finansmarkedene nasjonalt og internasjonalt. Det har vært en klar vilje til å åpne for handel og kapitalstrømmer mellom land, noe som skyldes de åpenbare gevinstene friere handel gir for landene.

Det er godt underbygget at fri handel gir vesentlig økt økonomisk vekst. For u-landene er fri handel sannsynligvis det viktigste virkemiddelet for å sikre befolkningen en bedre levestandard. Disse medlemmer er skuffet over at forslagsstillerne, med støtte fra utenriksminister Jagland og andre medlemmer fra regjeringspartiet, vil legge en avgift på handel med og investeringer i u-land. Dette vil være en realitet dersom forslaget om en avgift på valutatransaksjoner skulle bli vedtatt, og tilhengerne av en slik avgift går dermed i realiteten aktivt inn for å svekke u-landenes muligheter til høyere velferd.

Disse medlemmer mener også det vil være en feil bruk av ressurser om Norge skal arbeide internasjonalt for utredning og eventuell innføring av en avgift på valutatransaksjoner. Det er åpenbart at en slik avgift må være tilnærmet global, dersom hovedeffektene skal bli noe annet enn en ren vridning av valutastrømmene. Det er like åpenbart at det ikke er noen tegn til at en slik avgift vil få global tilslutning. Disse medlemmer mener derfor den norske utenrikstjenesten bør konsentrere sin innsats om tiltak som har en viss sannsynlighet for å få gjennomslag også i virkelighetens verden. Det er et klart rom for styrking av det internasjonale tilsynsarbeidet for finansmarkedene, for forbedringer av regelverk og økt bruk av felles standarder. Det er også viktig å styrke overvåkingsrollen til internasjonale organisasjoner som IMF og OECD, for å bidra til å fange opp uheldige utviklingstrekk i de enkelte lands økonomier - før det utvikles et grunnlag for en valutakrise.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen vil rette oppmerksomheten mot den store bekymringen som brede miljøer, både i Norge og internasjonalt, har i forhold til konsekvensene av et liberalisert kapitalmarked internasjonalt. Det voldsomme omfanget av kortsiktige kapitalbevegelser internt i land og over landegrensene har medført at svingningene i internasjonal økonomi blir større og raskere enn det finnes realøkonomisk grunnlag for. Konsekvensene for land som blir utsatt for spekulasjon mot sin valuta kan bli dramatiske. Fat-tige land med liten evne til å forsvare seg er mest utsatt.

Frykten for å utsettes for spekulantenenes vrede legger sterke begrensninger på muligheten til å føre en politikk som kan gi grunnlag for utvikling, for eksempel gjennom satsing på utdanning og helsevesen. Det er altså de dårligst stilte som rammes hardest av konsekvensene av spekulasjonsmotivert kapitalhandel, mens gevinsten går til de aller rikeste - for en stor del i den vestlige verden.

Disse medlemmer understreker at den foreslåtte planen skal beskrive tiltak som kan bidra til at man får et minimum av kontroll med de internasjonale kapitalbevegelsene. En såkalt Tobinavgift på i størrelsesorden 0,1 pst. på kapitalbevegelser vil ikke påvirke lønnsomheten av langsiktige investeringer, men vil gjøre kort-siktig spekulasjon vesentlig mindre lønnsom. Moderate tiltak av dette slag vil forbedre kapitalmarkedenes funksjonsmåte gjennom å redusere de ekstreme utslagene man har sett i internasjonal økonomi.

Disse medlemmer erkjenner at det kan være vanskelig å få internasjonal enighet om å gjennomføre et slikt tiltak. Dette vil kreve en lang prosess i mange fora. Full effekt vil kreve tilslutning fra alle større økonomier. Det er likevel en diskusjon i mange land om hvilke tiltak som kan settes i verk for å begrense de åpenbart skadelige effektene av spekulasjonsøkonomien. I tillegg er det en stigende folkelige mobilisering til støtte for regulering av de internasjonale kapitalmarkedene over hele kloden. Også i Norge er det nylig tatt et initiativ for en nasjonal avlegger av den internasjonale organisasjonen Attac. Disse medlemmer vil understreke at for å få den politiske prosessen i gang i de riktige organene må noen være villig til å gå i front. Norge må være et av de landene som er et talerør inn i viktige internasjonale fora for tiltak som fremmer demokratisering og hindre uregulerte kapitalstrømmer å undergrave nasjoners mulighet for en trygg framtid. Disse medlemmer er positive til at Regjeringen vil utarbeide en plan og en stortingsmelding om hvordan man kan bidra til å styre de internasjonale kapitalbevegelser. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at spørsmålet lenge har vært en del av den internasjonale dagsorden, og at en stortingsmelding bør gis høyere prioritet. Disse medlemmer vil videre understreke at Norge bør ta initiativ til at spørsmålet om hvordan hindre de ekstreme utslag av spekulasjonsøkonomien reises i FN. Norges plass i sikkerhetsrådet denne perioden er en god anledning til å sette spørsmålet høyt på den internasjonale dagsorden.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for hvordan Norge skal arbeide internasjonalt for innføring av en avgift på valutatransaksjoner."

Disse medlemmer vil understreke at organisasjoner som IMF og Verdensbanken har stor innflytelse over politikken som skal føres i landene de gir lån til.

Fra mange ulike hold er det reist sterk kritikk mot innretningen på kravene som stilles - særlig i forhold til reduksjon av bevilgninger til helse og utdanning i fattige land. Disse medlemmer ønsker ikke at Norge skal bidra til en slik politikk, og ønsker at det skal reises en bred debatt om innretningen og rollen disse institusjonene har i verdenssamfunnet. Videre mener disse medlemmer at det er viktig at Stortinget får mulighet til å følge prosessene i disse institusjonene nærmere og i større grad enn i dag gi råd og være premissgiver for Norges rolle.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen mener derfor at det vil være hensiktsmessig med meldinger til Stortinget om virksomheten og Norges opptreden i disse organer. Disse medlemmer fremmer forslag om dette.

Disse medlemmer viser til dokumentet og til sine merknader foran, og vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen årlig legge fram for Stortinget en rapport over virksomheten i Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken, og Norges stemmegivning og øvrige innsats i disse."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for hvordan Norge skal arbeide internasjonalt for innføring av en avgift på valutatransaksjoner.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen årlig legge fram for Stortinget en rapport over virksomheten i Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken, og Norges stemmegivning og øvrige innsats i disse.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:60 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Djupedal og Kristin Halvorsen om norske initiativ for å motvirke skadelige effekter av internasjonal kapitalmobilitet - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 3. mai 2001

Dag Terje Andersen
leder

Torstein Rudihagen
ordfører

Siv Jensen
sekretær